

Bombalı İntihar Eylemlerinde Kadın Teröristler

Bombalı İntihar Eylemlerinde Kadın Teröristler^[1]

Hatice VAROL

Giriş

Kadınlar "anne" kimliklerinden ötürü tarihin her döneminde şiddete daha az meyilli olarak nitelendirilmiş ya da inanılmıştır. Bu nedenle özellikle radikal gruplarda kadınlara verilen roller daha pasif ve arka planda kalmaktadır inancı hakimdir (Zedalis, 2004 akt. Jacques ve Taylor, 2008: 1). Bu ön kabul/inanışı kendileri için eylem avantajına çevirmeyi öğrenen terör örgütleri bu yazının konusunu oluşturmaktadır. Çarlık Rusya'da Vera ile başlayan modern terörizmde kadın figürü, Cezayir FLN'de kadınların bomba taşıyıcısı olarak kullanılması ile devam etmiş, RAF'ta kadınlar lider kadrolara yükselmiş ve son dalga ile birlikte intihar bombacısı olmuştur.

Peki kadınlar köktenci/dinci yapıya ya da radikalleşmeye nasıl ikna ediliyor, nasıl intihar saldırılarını gerçekleştiriyorlar sorularının cevabı çalışmanın konusu dışında kalmaktadır (kadınların radikalleşmesi hakkında; Çalışkan ve Varol, 2020). Bu çalışma daha çok hangi örgütlerin kadın intihar bomba eylemlerine yer verdiği ve bu eylemler hakkında nasıl veriler olduğu yönündedir.

Bombalı İntihar Eylemleri

İntihar saldırıları aslında çok eski bir yöntem olarak karşımıza çıkar. Saldırı gerçekleştirmek için belirlenen hedefe yönelik üzerinde bomba taşıyan eylemci ya da bomba yüklenmiş bir aracın infilak ettirilmesi sonucu ortaya çıkan eylemlere bombalı intihar eylemleri denilmektedir. Pedahzur modeline göre (2004) intihar eylemleri, belirli koşullar altında sosyal grubun ya eylemi açıkça desteklemesi ya da eyleme karşı hoşgörü göstermesiyle başlar. Yöntemin tercih edilmesinin ya da desteklenmesinin belli başlı sebepleri vardır. Öncelikle intihar saldırıları maliyeti az eylemlerdir. Eylemi gerçekleştiren kişi eylemin zamanını, yerini ve koşulunu kendisine göre ayarlayabilir. İntihar saldırısını gerçekleştiren kişinin ölme ihtimali kesin olduğu için sorgulanma ihtimali yoktur. Öldürme kapasitesi bomba miktarına göre değişse de halkta ve medyada uyandırdığı etki ve yaşattığı güvensizlik hissi oldukça yüksektir. Sayılan bu nedenler bu eylem türünün halen kullanılmasının en büyük nedenleridir.

Eylem türü eski olmasına karşın bu terör eylemlerinde kadınların kullanılması konusu ise yaklaşık son kırk yıldır gündemde olan bir konudur. Bilinen ilk intihar bombacısı kadın 17 yaşında Lübnanlı Sana'a Mehaydall'dir. Bilinen ilk Avrupalı kadın intihar bomba eylemci ise Muriel Degauque'dır. Degauque 9 Kasım 2005'de 5 kişinin ölümüne yol açan bir eylem gerçekleştirmiş ve büyük ses getirmiştir. 1985 yılında kendisini Lübnan'da bulunan bir İsrail konvoyunun yakınlarda patlatmış ve 5 İsrail askerinin ölmesine neden olmuştur (Bloom, 2007: 94). Filistin, İsrail'e karşı yaptığı eylemlerde 2002 yılında ilk kadın militanını (Wafa İdris 28) kullanmış ve 150 kişinin yaralanmasına yol açmıştır. Daren Abu Aishah (21), Ayat Akhras, Andalib Takafka (20), Hiba Da'arma (20), Hanadi Jaradat (27) ve Reem Saleh al-Riyashi (22) ise Wafa İdris'ten sonra eylem gerçekleştiren diğer kadın militanlardır (Brunner, 2005: 30)

2003 yılına gelene dek El Kaide ve ona bağlı örgütler kadın intihar bombacısı kullanmamıştır. Örgüt bu tarihten itibaren eylemci kadroda kadınlara daha çok yer vermeye başlamış (Irak El Kaidesi) ve onları eğitmiştir. 2007 yılında kadınlardan oluşan bir intihar bomba timi kurulmuş ve Ayman al-Zawahiri'nin eşi kadınlara cihat çağrısında bulunmuştur (Davis, 2013: 280).

Kadınları eylemci olarak kullanan bir diğer örgüt ise Nijerya'da faaliyet gösteren Boko Haram terör yapılanmasıdır. Örgüt tarafından kaçırılan kadınlar ya militan eşi olmaya ya da canlı bomba olmaya zorlanmaktadır. Eş olmayı seçen kadınlar sözde cihat için hayırlı bir eş ve militan annesi rolüne bürünürken; eş olmayı reddeden kadınlar kamplarda eğitildikten sonra canlı bomba olarak kullanılmaktadır (BBC, 2019)

Sri Lanka'da kurulan ve Güney Asya'da faaliyet gösteren, 2008'de FBI tarafından "dünyanın en tehlikeli ve ölümcül ikinci örgütü" olarak anılan Tamil Kaplanları (*Liberation Tigers of Tamil Eelam* LTTE), kadın intihar bomba eylemlerini en çok kullanan örgütlerin başındadır. Kadınlar örgüte 1976 yılında propaganda, tıbbi yardım ve bilgi toplama birimlerine yardım amacıyla dahil olmaya başlamıştır ve 1983 yılında örgütün kadın yapılanması kurulmuştur. Sri Lanka hükümetinin örgüte karşı gerçekleştirdiği eylemler neticesinde erkek militanların sayısında yaşanan azalma, kadınlara örgüt içi başka görevleri yerine getirmeyi de gerekli kılmıştır. 1991 yılında Dhanu tarafından gerçekleştirilen Gandhi suikasti (Roberts, 2010: 25-41) ve 2007 yılında yapılan Mahinde Rajapakse eylemi (Hellmann-Rajanayagam, 2008: 1) örgütün kadın militanları tarafından gerçekleştirilen ve öne çıkan iki intihar saldırısıdır.

"Black Widows" (Kara Dullar) örgütü ise Rusya'nın bölgede izlediği sert politikalar sonucu terörizme yönelen kadınlardan oluşmaktadır. Dubrovka Tiyatro saldırısı ve Beslan okul saldırısı en büyük iki eylemdir. Örgüte adını veren kara çarşaf kadınların eylemde kullandıkları kıyafetler, dul adını veren de onların radikalleşme motivasyonudur. Eşlerinin yanında kardeşlerini, çocuklarını ve aile fertlerinin diğer üyelerini de kaybeden bu kadınlar terörizm yolunu seçmişlerdir (Çalışkan ve Varol, 2020). Speckhard ve Akhmedova'nın (2006:3) yaptığı araştırmaya göre Çeçenlerin 2000-2005 yılları arasında gerçekleştirdiği intihar bombalamalarında %43'ünün kadın %57'sinin erkek olduğu saptanmış ve kadınların bu yolu seçmesindeki başlıca sebepler yaşadıkları olayların travması, kaybettikleri aile üyelerinin intikamı ve cihat ideolojisi olduğu belirlenmiştir.

Tüm bu örnekler üzerinden hareketle akademisyenler kadınların neden terör örgütlerine katıldıklarını açıklamaya çalışmıştır. Jacques ve Taylor'a göre (2013) bu nedenler inanç/milliyetçi nedenler, hayatlarında yaşadıkları travmatik bir olay, intikam hissi, kişisel nedenler olarak sıralanabilir. Bloom (2007: 95) ise bu nedenleri; kişisel bir kaybın intikamı, aile adını kurtarma isteği, baskılayıcı/monoton hayatı terk etme isteği, şöhret kazanmak ya da ataerkilli toplumda eşitlik isteği şeklinde sıralamaktadır. Akademisyenlerin sıraladıkları nedenler benzerlik göstermekle birlikte bunların hangileri ya da kaç tanesi bu bireylerin radikalleşmesine sebep olmaktadır sorusunun cevabı ne yazık ki yoktur.

Yoram Schweitzer'e göre 1985-2006 yılları arasında 220'den fazla kadın intihar bomba eylemi gerçekleştirilmiştir. Robert A. Pape ise 1980-2003 yılları arasında toplam intihar saldırılarının sayısını

462 olarak vermiş ve bu saldırıların %15'ini (59) kadınların gerçekleştirdiğini söylemiştir (Davis, 2013: 280-281). Kadın intihar bomba eylemleri erkek intihar bomba eylemlerinden daha ölümcül sonuçlar doğurabilmektedir. Davis'in (2013: 279-291) yaptığı çalışmada; 1968 ile 1979 arasında uluslararası terörde kadın militan saldırısı başına ortalama kurban sayısı 2.08 iken, 1980'lerde 3.83'e ve 1990'larda 10.38'e yükseldiğini, 2000 ve 2005 yılları arasında, kadın intihar saldırılarının kurbanları için ortalama kurban sayısının 10.89'e yükseldiği, aynı zaman dilimleri için saldırı başına ortalama kurban sayısının ise 1980'lerde 21.6, 1990'larda 38.2 ve 2000 ile 2005 arasında, 57 olduğunu dile getirmiştir. Davis'in verilerden çıkardığı sonuç kadın intihar bombacılarının, erkek meslektaşlarından marjinal olarak daha ölümcül olduğu yönündedir.

Sonuç

Kadın teröristlerin sözde motivasyon şekillerinin milliyetçi, köktenci/dinci ve hatta feminist söylemler olmasının hiçbir önemi yoktur. Her koşulda bu eylemler niyetlerin nasıl kötüye kullanıldığının göstergesi olmaktadır. Kadınların fiziksel bazı avantajlarının ve "kadın" figürünün bazı toplumlarda karşılık geldiği kavramların (anne, namus, masum, vb.) örgütler tarafından ne derece kötüye kullanıldığı ve ölümcül eylemleri artırdığı yukarıdaki verilerde görülmektedir. Dhanu eyleme giderken bombayı göğüslerine yerleştirmiş, Mahinde Rajapakse eyleminde ise kadın militan hamile taklidi yapmıştır. Tüm bu eylemler ve kadınların örgüt içi rolleri ise yeni bir "global trend" olma yolunda hızla ilerlemekte ve devletler için bir güvenlik tehdidi haline gelmektedir.

Kaynakça

- BBC (2019). "Nigeria's Female Suicide Bombers" Erişim adresi: https://www.bbc.com/turkce/resources/iddsh/nigeria_female_suicide_bombers_turkish.
- Bloom, M. (2007). "A Global Trend. Daedalus". On Nonviolence & Violence Vol. 136, No. 1, ss. 94-102.
- Brunner, C. (2005). "Female Suicide Bombers – Male Suicide Bombing? Looking for Gender in Reporting the Suicide Bombings of the Israeli–Palestinian Conflict". Global Society Vol. 19, No. 1, ss. 29-48.
- Çalışkan, G. ve Varol, H. (2020). Ütopyadan Distopyaya: Terör Örgütünde Kadın Olmak. Erişim adresi: <https://www.teram.org/Icerik/utopyadan-distopyaya-teror-orgutunde-kadin-olmak-103>
- Davis, J. (2013). "Evolution of the Global Jihad: Female Suicide Bombers in Iraq". Studies in Conflict & Terrorism, 36: ss. 279-291.
- Jacques, K. ve Taylor, P.J. (2008). "Male and Female Suicide Bombers: Different Sexes, Different Reasons?". Studies in Conflict & Terrorism, 31: ss. 304-326.
- Hellman-Rajanayagam, D. (2008). "Female Warriors, Martyrs and Suicide Attackers: Women in the LTTE". International Review of Modern Sociology Vol. 34, No. 1, ss. 1-25.
- Roberts, M. (2010). "Killing Rajiv Gandhi: Dhanu's Sacrificial Metamorphosis in Death". South Asian History and Culture Vol. 1, No. 1, ss. 25-41.
- Schweitzer, Y. (2006). "Palestinian Female Suicide Bombers: Reality vs. Myth". Dying for Equality, National Security Studies, ss. 25-41.
- Speckhard, A., & Akhmedova, K. (2006). Black Widows: The Chechen Female Suicide Terrorist. Black Widows: The Chechen Female Suicide Terrorist, in Yoram Schweitzer ed. Female suicide Terrorist . Tel Aviv: Jaffe Center Publication.

[1] Atf için: Varol, H. (2020). Bombalı intihar eylemlerinde kadın teröristler. Erişim adresi: <https://www.teram.org/Icerik/bombali-intihar-eylemlerinde-kadin-teroristler-197>